

**KONFERENCIJA O PRISTUPANJU
EUROPSKOJ UNIJI
– CRNA GORA –**

**Bruxelles, 12. listopada 2026.
(OR. en)**

AD 86/26

LIMITE

CONF-ME 37

DOKUMENT O PRISTUPANJU

Predmet: ZAJEDNIČKO STAJALIŠTE EUROPSKE UNIJE
 – Poglavlje 17.: Ekonomska i monetarna politika

ZAJEDNIČKOG STAJALIŠTA EUROPSKE UNIJE

Pregovaračko poglavlje 17.: Ekonomska i monetarna politika

Ovo stajalište Europske unije temelji se na njezinu općem stajalištu za Konferenciju o pristupanju s Crnom Gorom (AD 23/12 CONF-ME 2) i podliježe pregovaračkim načelima koja su u njemu potvrđena, a osobito sljedećem:

- mišljenje bilo koje stranke o nekom pregovaračkom poglavlju ni na koji način neće prejudicirati stajalište koje se može zauzeti o ostalim poglavljima;
- sporazumi, čak i oni djelomični, postignuti tijekom pregovora o poglavljima koja treba redom ispitati ne mogu se smatrati konačnima dok se ne postigne sveobuhvatan sporazum;
- zahtjevima navedenima u točkama 24., 28., 41. i 44. pregovaračkog okvira.

EU potiče Crnu Goru da nastavi postupak usklađivanja s pravnom stečevinom EU-a, napominjući da prije pristupanja na snagu može stupiti dodatna pravna stečevina, kako bi se osigurala njezina djelotvorna provedba i izvršavanje te kako bi se već prije pristupanja izradile politike i instrumenti što sličniji onima EU-a.

EU prima na znanje da Crna Gora u svojem pregovaračkom stajalištu AD 21/17 CONF-ME 8 + ADD 1 i dopuni AD 64/26 CONF-ME 28 prihvaća pravnu stečevinu iz poglavlja 17., koja je bila na snazi 28. kolovoza 2026., te da izjavljuje da će biti spremna provesti je do datuma pristupanja Europskoj uniji.

Monetarna politika

EU prepoznaje znatan napredak koji je Crna Gora ostvarila u usklađivanju svojeg zakonodavstva s pravnom stečevinom EU-a kako bi osigurala funkcionalnu, institucijsku, osobnu i financijsku neovisnost središnje banke.

EU prima na znanje da se Zakonom o Središnjoj banci Crne Gore (CBCG) osiguravaju i provode sva četiri načela neovisnosti središnje banke (funkcionalna, institucijska, osobna i financijska neovisnost) u skladu s Ugovorom o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i Statutom Europskog sustava središnjih banaka i Europske središnje banke (ESB). U tom zakonu izričito je definiran glavni cilj CBCG-a, a to je održavanje stabilnosti cijena. Ne dovodeći u pitanje tu temeljnu zadaću, CBCG također podupire gospodarske politike EU-a.

EU primjećuje da CBCG djeluje neovisno u ostvarivanju svojih ciljeva, pri čemu se Zakonom zabranjuje bilo kakav vanjski utjecaj, među ostalim vladinih tijela ili drugih subjekata, na njegove postupke i tijela za donošenje odluka. To se načelo odnosi i na odluke CBCG-a koje vanjska tijela ne mogu odobriti, poništiti, ukinuti ili na bilo koji drugi način izmijeniti, osim sudskim preispitivanjem.

EU primjećuje da se Zakonom o CBCG-u utvrđuje šestogodišnji mandat guvernera, zamjenikâ guvernera i drugih članova Vijeća, uz snažne zaštitne mjere protiv njihova proizvoljnog razrješenja, s obzirom na to da su uvjeti za razrješenje dužnosti u potpunosti usklađeni sa Statutom ESSB-a i ESB-a. EU također primjećuje da se Zakonom utvrđuju i kriteriji prihvatljivosti, pravila o nespojivosti i ograničenja zapošljavanja nakon isteka mandata kako bi se spriječili bilo kakvi sukobi interesa.

U pogledu financijske neovisnosti EU primjećuje da je Zakon o CBCG-u usklađen sa Statutom ESSB-a i ESB-a. EU nadalje primjećuje da CBCG neovisno ostvaruje vlastiti prihod, donosi svoj financijski plan i godišnja izvješća te određuje dobit i gubitke i raspodjelu dobiti u skladu sa Zakonom o CBCG-u. CBCG je uspostavio mehanizme revizije, među ostalim imenovanjem neovisnog vanjskog revizora. EU očekuje da će te zaštitne mjere doprinijeti financijskoj održivosti i operativnoj neovisnosti CBCG-a te zaštititi CBCG od političkog utjecaja. Kako bi se očuvala financijska autonomija CBCG-a, važno je da Vlada Crne Gore poštuje sporazum postignut s CBCG-om o naknadama za usluge, koje su važan izvor prihoda i doprinose financijskoj neovisnosti i operativnoj autonomiji CBCG-a.

EU pozdravlja izmjenu članka 143. Ustava Crne Gore, donesenu 24. kolovoza 2026., kojom se dodatno jača funkcionalna neovisnost središnje banke.

EU primjećuje da se pravnim okvirom Crne Gore zabranjuje monetarno financiranje javnog sektora te da je usklađen s člankom 123. UFEU-a i Statutom ESSB-a i ESB-a.

EU nadalje primjećuje da se niz pravnih izmjena, među ostalim sektorskog zakonodavstva o kreditnim institucijama, mirovinskim fondovima, zaštiti i osiguranju depozita, odnosio na pitanje zabrane povlaštenog pristupa javnih tijela financijskim institucijama, kako je propisano člankom 124. UFEU-a. EU primjećuje da će se tim izmjenama, koje se primjenjuju po pristupanju, osigurati potpuna usklađenost s pravnom stečevinom EU-a u tom području.

EU naglašava da je iznimno važno da Crna Gora očuva neovisnost CBCG-a i zaštititi ga od neprimjerenog političkog utjecaja, posebno potpunim poštovanjem i provedbom Zakona o Središnjoj banci Crne Gore i drugog relevantnog zakonodavstva.

EU primjećuje da je Crna Gora ostvarila znatan napredak u pogledu integracije svoje središnje banke u ESSB, da je izradila plan integracije i da nastavlja jačati potrebne administrativne, tehničke i operativne sposobnosti za ispunjavanje zadaća povezanih s ESSB-om po pristupanju.

Primjena okvira UFEU-a za uvođenje eura na Crnu Goru

EU je u više navrata naglasio da je jednostrana euroizacija crnogorskog gospodarstva u suprotnosti s temeljnim obrazloženjem UFEU-a, kojim se osigurava jasan institucionalni put prema uvođenju eura. Kako bi uvele euro, države članice EU-a moraju postići visok stupanj održive konvergencije, koji se mjeri ispunjavanjem četiriju nominalnih konvergenzijskih kriterija (stabilnost cijena, fiskalna održivost, devizni tečaj i dugoročna kamatna stopa), pritom uzimajući u obzir i druge čimbenike relevantne za gospodarsku integraciju i konvergenciju, kako je utvrđeno u članku 140. stavku 1. UFEU-a i Protokolu (br. 13) o konvergenzijskim kriterijima.

EU podsjeća na opće stajalište za Konferenciju o pristupanju s Crnom Gorom (AD 23/12 CONF-ME 2), u kojem se navodi da se upotreba eura u Crnoj Gori, za koju su se crnogorske vlasti odlučile u iznimnim okolnostima, u potpunosti razlikuje od članstva u europodručju te da će se to pitanje morati riješiti tijekom pregovora. Nadalje, navodi se da će Crna Gora sudjelovati u ekonomskoj i monetarnoj uniji od pristupanja kao država članica na koju se primjenjuje odstupanje te bi trebala pristupiti eurpodručju, nakon odluke Vijeća u tom smislu, na temelju procjene da ispunjava potrebne uvjete.

EU također podsjeća na zajedničko stajalište EU-a za poglavlje 17. (AD 4/18 CONF-ME 2), u kojem se navodi da će EU prije privremenog zatvaranja tog poglavlja odrediti kako primijeniti okvir EU-a za uvođenje eura. Stoga je EU razvio i predstavio Crnoj Gori rješenje kojim se uzima u obzir iznimna situacija Crne Gore i osigurava da ocjena konvergencije koja se primjenjuje na Crnu Goru u gospodarskom smislu bude istovrijedna ocjeni koja se primjenjuje na druge države članice te da se propisno omogući ocjena usklađenosti Crne Gore s visokim stupnjem održive konvergencije koji se zahtijeva člankom 140. UFEU-a.

EU potvrđuje da je Crna Gora službeno prihvatila predloženo rješenje za prilagođeni okvir za ocjenu konvergencije za uvođenje eura i ispunila peto referentno mjerilo utvrđeno u Zajedničkom stajalištu EU-a AD 4/18 CONF-ME 2.

Prilagođeni okvir za ocjenu konvergencije za Crnu Goru postat će dio Ugovora o pristupanju.

Ekonomska politika

EU primjećuje da je Crna Gora ostvarila znatan napredak u pripremi za koordinaciju ekonomskih politika država članica EU-a u skladu s UFEU-om. EU pozdravlja ključnu prekretnicu postignutu u statističkom usklađivanju sa zahtjevima Europskog sustava nacionalnih i regionalnih računa iz 2010. (ESA 2010), posebno u pogledu podnošenja podataka, tablica i popisa iz statističkih podataka o državnim financijama (GFS) i postupka u slučaju prekomjernog deficita (EDP), što je ključno za praćenje nacionalnih proračuna na temelju članka 126. UFEU-a. EU poziva Crnu Goru na daljnje usklađivanje sa statističkim zahtjevima i zahtjevima u pogledu transparentnosti za nacionalne proračunske okvire te prima na znanje obveze Crne Gore u tom pogledu u okviru poglavlja 18. (Statistika) pregovora o pristupanju.

EU primjećuje da se Crna Gora uglavnom uskladila s Direktivom 2011/85/EU donošenjem Zakona o proračunu i fiskalnoj odgovornosti 24. kolovoza. Zakon obuhvaća glavne elemente koji se zahtijevaju pravilima EU-a o proračunskim okvirima, uključujući fiskalna pravila, srednjoročni proračunski okvir, snažnije planiranje i izvršenje proračuna, izradu proračuna na temelju uspješnosti, upravljanje javnim dugom, praćenje fiskalnog rizika i osnivanje neovisnog fiskalnog vijeća.

EU pozdravlja imenovanje svih članova Fiskalnog vijeća 31. srpnja 2026., ali poziva Crnu Goru da ubrza operacionalizaciju vijeća, koje treba početi davati neovisna i stručna mišljenja o vladinim proračunskim planovima znatno prije datuma pristupanja.

Nadalje, EU primjećuje da Crna Gora i dalje sudjeluje u godišnjem ekonomskom i financijskom dijalogu između EU-a i regionalnih partnera (program gospodarskih reformi) te se redovito obvezuje na provedbu godišnjih smjernica o politikama. Program gospodarskih reformi služi kao središnji mehanizam makroekonomskog i fiskalnog planiranja, kojim se osigurava usklađenost s postupkom europskog semestra.

EU naglašava da su trajni naponi i kontinuirana provedba strukturnih reformi, posebno onih kojima se daje prednost u izvješću o pojedinoj zemlji priloženom godišnjoj Komunikaciji o politici proširenja EU-a, u programu reformi u okviru plana rasta za zapadni Balkan i u godišnjem ekonomskom i financijskom dijalogu između EU-a i regionalnih partnera, i dalje potrebni za održavanje i daljnje jačanje sposobnosti Crne Gore da funkcionira kao tržišno gospodarstvo i za zaštitu kapaciteta za konkurentnost Crne Gore u Uniji po pristupanju.

* * *

S obzirom na navedeno, EU napominje da trenutačno nisu potrebni daljnji pregovori o ovom poglavlju.

Praćenje napretka u usklađivanju s pravnom stečevinom i njezinoj provedbi nastavlja se tijekom cijelog razdoblja pregovora. EU ističe da će posvetiti posebnu pozornost praćenju svih spomenutih posebnih pitanja s ciljem osiguravanja administrativnih kapaciteta Crne Gore, njezinih kapaciteta za provedbu i izvršavanje pravne stečevine iz ovog poglavlja, uključujući ojačani kapacitet za funkcioniranje kao tržišnog gospodarstva, kao i dovršetka usklađivanja zakonodavstva. Posebnu pozornost treba posvetiti vezama između ovog poglavlja i drugih pregovaračkih poglavlja. Završna ocjena usklađenosti zakonodavstva Crne Gore s pravnom stečevinom i njezinih provedbenih kapaciteta u svim područjima može se donijeti tek u kasnijoj fazi pregovora. Uz sve informacije koje EU može zatražiti za potrebe pregovora o ovom poglavlju i koje treba dostaviti Konferenciji, EU poziva Crnu Goru da Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje redovito dostavlja detaljne pisane informacije o napretku u provedbi pravne stečevine i u jačanju svojih administrativnih kapaciteta.

S obzirom na sve navedeno, EU će, prema potrebi, ponovno razmotriti ovo poglavlje u odgovarajućem trenutku.

EU prima na znanje da Crna Gora u svojem pregovaračkom stajalištu AD 21/17 CONF-ME 8 + ADD 1 i dopuni AD 64/26 CONF-ME 28, prihvaća pravnu stečevinu iz poglavlja 17. koja je bila na snazi 28. kolovoza 2026.

EU potvrđuje da Crna Gora izjavljuje da će nastaviti postupak usklađivanja s pravnom stečevinom i da će je biti spremna provesti do trenutka pristupanja Europskoj uniji.

Nadalje, EU podsjeća da bi između 28. kolovoza 2026. i dovršetka pregovora mogla nastati nova pravna stečevina.

**NACRT – PRAVNE IZMJENE KOJE PROIZLAZE IZ
ZAJEDNIČKOG STAJALIŠTA EU-a**

DIO [XX]

NAČELA

Članak [X]

Crna Gora sudjeluje u ekonomskoj i monetarnoj uniji od datuma pristupanja kao država članica s odstupanjem u smislu članka 139. UFEU-a.

- Ne dovodeći u pitanje stavak 1., po pristupanju Uniji Crnoj Gori iznimno se odobrava da nastavi upotrebljavati euro kao jedino zakonsko sredstvo plaćanja u skladu sa svojim nacionalnim pravom.
- Euro nije zakonsko sredstvo plaćanja u Crnoj Gori na temelju prava Unije do prestanka odstupanja, u skladu s člankom 140. stavkom 2. UFEU-a.
- Do prestanka odstupanja korištenje eura od strane Crne Gore ne daje joj nikakva prava ili obveze koje proizlaze iz statusa države članice čija je valuta euro.
- S obzirom na iznimne okolnosti u Crnoj Gori, zahtjevi utvrđeni u članku 140. stavku 1. prvom podstavku trećoj i četvrtoj alineji UFEU-a i detaljnije opisani u člancima 3. i 4. Protokola (br. 13) uz Ugovore prilagođavaju se kako je utvrđeno u Protokolu br. [xx].

**Protokol br. [xx] o određenim prilagodbama okvira za ocjenu konvergencije za Crnu Goru
[priložiti Ugovoru o pristupanju]**

Uvodne izjave:

Korištenje eura od strane Crne Gore opravdano je iznimnim povijesnim okolnostima. Uslijed hiperinflacije nakon ratova u 1990-tima Crna Gora je *de facto* 1990-ih počela koristiti njemačku marku. Kako bi stabilizirala svoje gospodarstvo, Crna Gora službeno je, usporedno s jugoslavenskim dinarom, počela koristiti njemačku marku kao zakonsko sredstvo plaćanja 1999., a do 2000. postala je jedino zakonsko sredstvo plaćanja u Crnoj Gori. Nije postojao sporazum sa Saveznom Republikom Njemačkom o korištenju njemačke marke u Crnoj Gori. U ožujku 2002., nakon što su novčanice i kovanice eura puštene u optjecaj u europodručju, Crna Gora zamijenila je njemačku marku eurom kao jedinim zakonskim sredstvom plaćanja. Isto tako, ne postoji sporazum s Europskom unijom o korištenju eura u Crnoj Gori.

- Vijeće je u listopadu 2007. izjavilo da jednostrana euroizacija nije u skladu s Ugovorima, kojima se predviđa uvođenje eura kao rezultat strukturiranog, multilateralnog procesa konvergencije, te da će posljedice Ugovorâ za monetarni režim Crne Gore biti detaljno opisane u dogledno vrijeme, najkasnije tijekom svih budućih pregovora o pristupanju Europskoj uniji.
- Korištenje eura u Crnoj Gori stvara poteškoće u primjeni dvaju od četiri konvergencijskih kriterija predviđenih u članku 140. stavku 1. UFEU-a i detaljnije opisanih u Protokolu (br. 13) uz Ugovore¹, odnosno kriterija deviznog tečaja i, u manjoj mjeri, dugoročne kamatne stope. Time se smanjuje njihova stvarna gospodarska važnost za ocjenu zahtjeva visokog stupnja održive konvergencije kako je utvrđeno u članku 140. stavku 1. UFEU-a.

¹ Protokol (br. 13) o konvergencijskim kriterijima (SL C 202, 7.6.2016., str. 281–282, ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2016/pro_13/oj)

- S obzirom na upotrebu eura u Crnoj Gori, kriteriji deviznog tečaja i dugoročne kamatne stope ne mogu se u potpunosti upotrijebiti kao tržišno ispitivanje rizika za makroekonomsku i financijsku stabilnost, kako je predviđeno člankom 140. stavkom 1. UFEU-a i Protokolom (br. 13) uz Ugovore. Posebno, ključna poteškoća u ocjeni jest ispitivanje nepostojanja ozbiljnih napetosti deviznog tečaja, koje se ne može primijeniti ako devizni tečaj ne postoji. Stoga bi, s obzirom na nemoguću materijalnu primjenu kriterija deviznog tečaja i slabljenje korisnosti kriterija dugoročnih kamatnih stopa, detaljno ispitivanje „drugih čimbenika” relevantnih za gospodarsku integraciju i konvergenciju, kako je navedeno u članku 140. stavku 1. posljednjem podstavku UFEU-a, trebalo zamijeniti kriterij deviznog tečaja i dopuniti kriterij kamatne stope kako bi se omogućila odgovarajuća ocjena zahtjeva visokog stupnja održive konvergencije.
- Odabir drugih relevantnih čimbenika kao zamjenskih i dopunskih elemenata temelji se na načelu funkcionalne ekvivalentnosti kako bi se nadoknadio nedostatak relevantnih informacija za ocjenu postizanja visokog stupnja održive konvergencije, informacija koje bi se inače dobile provjerom ozbiljnih napetosti u deviznom tečaju i visoke dugoročne kamatne stope. Time bi se također trebalo osigurati da ocjena konvergencije koja se primjenjuje na Crnu Goru u gospodarskom smislu bude istovrijedna ocjeni koja se primjenjuje na druge države članice s odstupanjem.

- To se posebno odnosi na ispitivanje: (i) stanja i razvoja platne bilance (tekući, kapitalni i financijski računi), uključujući pozicije vanjske financijske aktive i pasive; i (ii) stanja i razvoja cjenovne i troškovne konkurentnosti, čiji bi cilj trebao biti utvrđivanje mogućih vanjskih ili unutarnjih slabosti, koje su mogle dovesti do ozbiljnih tečajnih napetosti da je Crna Gora imala vlastitu valutu. Cilj te ocjene trebao bi biti evaluacija održivosti vanjske pozicije Crne Gore. Također bi trebala ispitati moguće unutarnje neravnoteže koje mogu dovesti do vanjskih neravnoteža. U skladu s člankom 140. stavkom 1. UFEU-a i Protokolom (br. 13) uz Ugovore Crna Gora trebala bi imati održivu vanjsku poziciju tijekom svojeg sudjelovanja u europskom tečajnom mehanizmu (ERM II) najmanje dvije uzastopne godine.
- Analiza tih elemenata, kako je navedeno u prethodnoj uvodnoj izjavi, trebala bi biti jednako relevantna za ocjenu postizanja visokog stupnja održive konvergencije kao i analiza drugih konvergencijskih kriterija. Analiza bi mogla dovesti do pozitivne ocjene ako su ispunjeni i drugi kriteriji te ako je utvrđen visok stupanj održive konvergencije ili do negativne ocjene u slučaju rizika za održivost vanjske pozicije.
- U ocjeni bi trebalo uzeti u obzir makroekonomske temeljne pokazatelje Crne Gore i podupire li se tekući račun stabilnim izvorima vanjskog financiranja kako je izmjereno u financijskom računu. Komplementarna analiza pozicija vanjske financijske aktive i pasive trebala bi omogućiti mjerenje izloženosti zemlje rizicima mogućih promjena u raspoloženju stranih ulagača i povezanim rizicima naglog ispravljanja vanjske pozicije. U toj bi analizi trebalo uzeti u obzir i raščlambu vanjske pasive na izravna strana ulaganja i dug. Iako bi cijene i troškove trebalo ispitati kao dio kriterija stabilnosti cijena, analiza pokazatelja vanjske konkurentnosti trebala bi pomoći u razumijevanju predstavljaju li akumulirane promjene cijena i troškova rizike za vanjske rezultate, koji se mjere, primjerice, povećanjem udjela na izvoznom tržištu.

- Analizom bi se također trebale nastojati utvrditi moguće unutarnje neravnoteže koje bi, ako se ne riješe, u konačnici mogle zahtijevati vanjsku prilagodbu. To bi posebno trebalo uključivati procjenu kretanja zaduženosti kućanstava ili poduzeća, uzimajući u obzir dinamiku duga i njegovu razinu. Obje dimenzije trebalo bi ocijeniti s obzirom na makroekonomske temeljne pokazatelje zemlje. Analizu mogućih unutarnjih neravnoteža trebalo bi dopuniti ispitivanjem mogućih slabosti u financijskom sektoru jer takve slabosti mogu snažno pojačati druge makroekonomske neravnoteže. Osim toga, iako su fiskalne neravnoteže dobro dokumentirani mogući izvor vanjske neravnoteže, njihovu bi procjenu trebalo obuhvatiti fiskalnim kriterijem i stoga izostaviti iz analize „drugih čimbenika”.
- Dvije dimenzije procjene održivosti, vanjska i unutarnja, trebale bi se provesti ispitivanjem niza pokazatelja. Trebalo bi uzeti u obzir višedimenzionalne interakcije kako bi se utvrdili mogući izvori slabosti koji bi mogli uzajamno pojačati njihove učinke. Analiza bi se trebala temeljiti na metodama i kvantitativnim instrumentima razvijenima u kontekstu postupka u slučaju makroekonomske neravnoteže (MIP) uspostavljenog Uredbom (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža² i Uredbom (EU) br. 1174/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o provedbenim mjerama za ispravljanje prekomjernih makroekonomskih neravnoteža u europodručju³. U analizi bi posebno trebalo uzeti u obzir nalaze mogućih detaljnih preispitivanja u okviru postupka u slučaju makroekonomske neravnoteže. U skladu s prethodnim izvješćima o konvergenciji, pri ocjeni „drugih čimbenika” trebalo bi uzeti u obzir i institucionalnu kvalitetu s obzirom na njezinu ulogu u oblikovanju makroekonomske otpornosti i kapaciteta za prilagodbu gospodarstva.

² Uredba (EU) br. 1176/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o sprečavanju i ispravljanju makroekonomskih neravnoteža (SL L 306, 23.11.2011., str. 25.), ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj>

³ Uredba (EU) br. 1174/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. studenoga 2011. o provedbenim mjerama za ispravljanje prekomjernih makroekonomskih neravnoteža u europodručju (SL L 306, 23.11.2011., str. 8–11), ELI: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2011/1174/oj>

- Konvergenijski kriteriji stabilnosti cijena i fiskalne održivosti trebali bi se primjenjivati na Crnu Goru kako je utvrđeno u članku 140. stavku 1. UFEU-a i Protokolu (br. 13) uz Ugovore. Zahtjev usklađenosti nacionalnog zakonodavstva s člancima 130. i 131. UFEU-a i Statutom ESSB-a i ESB-a također bi se trebao primjenjivati na Crnu Goru kako je utvrđeno u članku 140. stavku 1. UFEU-a.
- Osim toga, u skladu s postojećim okvirom za sudjelovanje u ERM-u II, koji su stranke ERM-a II uspostavile 2018. za Bugarsku i 2019. za Hrvatsku, Crna Gora i stranke ERM-a II trebale bi se dogovoriti o nizu prethodnih obveza u pogledu politika koje država članica treba provesti prije pristupanja ERM-u II u područjima politike koja su od velike važnosti za neometan prijelaz na ERM II i sudjelovanje u njemu. Prethodne obveze trebale bi uključivati, minimalno, blisku suradnju s jedinstvenim nadzornim mehanizmom, odgovarajući makrobonitetni okvir i odgovarajući okvir za sprečavanje pranja novca i borbu protiv financiranja terorizma.
- U skladu s dosadašnjom praksom Crna Gora također bi trebala u trenutku pristupanja ERM-u II preuzeti daljnje obveze („obveze nakon pristupanja”) s ciljem postizanja visokog stupnja održive konvergenije kako se zahtijeva člankom 140. stavkom 1. UFEU-a.
- Obvezama prije i nakon pristupanja trebalo bi, među ostalim čimbenicima, uzeti u obzir potrebu za reformama za rješavanje makroekonomskih slabosti i svih dodatnih izazova koji proizlaze iz ranije jednostrane euroizacije Crne Gore.
- Crna Gora bi također trebala poduzeti potrebne mjere za jačanje operativnih i analitičkih kapaciteta svoje središnje banke u području monetarne politike kako bi se osiguralo učinkovito sudjelovanje središnje banke Crne Gore u Eurosustavu po prestanku odstupanja.

Članak 1.

Područje primjene

Ovim se Protokolom uspostavlja prilagođeni okvir za ocjenu konvergencije za uvođenje eura u Crnoj Gori na temelju članka 140. UFEU-a u vezi s člankom 140. stavkom 1. prvim podstavkom trećom i četvrtom alinejom UFEU-a, kako je detaljnije opisano u člancima 3. i 4. Protokola (br. 13) uz Ugovore. Ovaj Protokol ne utječe na elemente tih članaka za koje ne sadržava nikakve prilagodbe.

Članak 2.

Primjena konvergencijskih kriterija

Kriterij deviznog tečaja utvrđen u članku 140. stavku 1. prvom podstavku trećoj alineji UFEU-a i detaljnije opisan u članku 3. Protokola (br. 13) uz Ugovore ne primjenjuje se na Crnu Goru kao materijalni gospodarski kriterij i zamjenjuje se člancima od 4. do 6.

- Kriterij dugoročnih kamatnih stopa utvrđen u članku 140. stavku 1. prvom podstavku četvrtoj alineji UFEU-a i detaljnije opisan u članku 4. Protokola (br. 13) uz Ugovore i dalje se primjenjuje na Crnu Goru, dopunjen člancima od 4. do 6.

Članak 3.

Sudjelovanje u ERM-u II

Neovisno o članku 2. stavku 1., Crna Gora podnosi zahtjev za sudjelovanje u tečajnom mehanizmu (ERM II) kako je predviđeno člankom 140. stavkom 1. prvim podstavkom trećom alinejom UFEU-a.

- Crna Gora sudjeluje u ERM-u II najmanje dvije uzastopne godine prije donošenja pozitivne ocjene konvergencije na temelju članka 140. UFEU-a i članka 3. Protokola (br. 13) uz Ugovore.
- Crna Gora ima održivu vanjsku poziciju tijekom svojeg sudjelovanja u ERM-u II u razdoblju od najmanje dvije uzastopne godine.
- Prije sudjelovanja u ERM-u II Crna Gora i stranke ERM-a II postižu dogovor o nizu prethodnih obveza u pogledu politika koje Crna Gora treba provesti prije pristupanja ERM-u II. Crna Gora također preuzima daljnje obveze u trenutku pristupanja ERM-u II (obveze nakon pristupanja).

Članak 4.

Drugi relevantni čimbenici

S ciljem ocjene je li Crna Gora postigla visok stupanj održive konvergencije, posebna se važnost pridaje ispitivanju drugih relevantnih čimbenika iz članka 140. stavka 1. posljednjeg podstavka UFEU-a.

Članak 5.

Procjena vanjske održivosti

Ispitivanje iz članka 4. posebno uključuje procjenu:

- (i) stanja i razvoja platne bilance (tekući, kapitalni i financijski računi), uključujući pozicije vanjske financijske aktive i pasive; i
- ii. stanja i razvoja cjenovne i troškovne konkurentnosti.

1. Ispitivanjem se utvrđuje postojanje mogućih vanjskih ili unutarnjih neravnoteža, koje su mogle dovesti do ozbiljnih tečajnih napetosti da je Crna Gora imala vlastitu valutu, te održivosti vanjske pozicije.
2. Postojanje rizika za održivost vanjske pozicije može dovesti do zaključka da nije postignut visok stupanj održive konvergencije.

Članak 6.

Unutarnje neravnoteže i financijski sektor

Za potrebe članka 5. stavka 2., procjena mogućih unutarnjih neravnoteža, koje mogu dovesti do vanjskih neravnoteža, uključuje:

- i. kretanja zaduženosti kućanstava i poduzeća;
- ii. slabosti u financijskom sektoru.

Članak 7.

Kapaciteti središnje banke

Crna Gora poduzima potrebne mjere za jačanje operativnih i analitičkih kapaciteta svoje središnje banke u području monetarne politike.

Takve mjere osiguravaju učinkovito sudjelovanje središnje banke Crne Gore u Eurosustavu po prestanku odstupanja.